

Kunnioittavalla keskustelulla erimielisyydestä ymmärrykseen

Papiston päivät 3.-4.10.2018

Anne Anttonen ja Heli Pruuki

Werstaan sisältö:

"Kunnioittava keskustelu" konseptin taustaa

Mistä meidän pitäisi puhua seurakunnissa?

Mikä erilaisuudessa on niin vaikeaa?

Kunnioittavan keskustelun periaatteet

Harjoitus: Mitä minussa tapahtuu?

"Kunnioittavan keskustelun" taustaa

- Kirkolliskokouksen tahtotila 2015
- Toteutus syksyllä 2016
- Kokemus pilottihankkeesta
- Mistä asioista seurakunnissa pitäisi päästä puhumaan?

Kunnioittavan keskustelun, kohtaamisen ja kuuntelemisen tulevaisuus kirkossa

Mikä tekee eri tavalla
ajattelevien kohtaamisen niin
vaikeaksi?

Millaisilla edellytyksillä
kunnioittava kohtaaminen olisi
mahdollista?

Onko kirkossa ja kirkon
perinteessä jotain, mikä tekee
erilaisuudesta puhumien
erityisen hankalaksi?

Mitä on olla "erilainen"?

- Synnymmekö erilaisiksi? Kasvammeko erilaisiksi? Haluammeko erilaisiksi?
- Mistä erilaisuus tulee meihin?
- **Meissä jokaisessa on jatkuva jännite kuulua joukkoon ja olla oma itsemme. Ihmisen elämä toteutuu näiden kahden ahdistuksen välissä.**
- Mitä on olla oma itsensä?

Vieras ja outo itsessäni

- **Mitä minussa itsessäni on sellaista, mitä en ole voinut kohdata ja katsella turvassa toisten kanssa?**
- Mitä on täytynyt piilottaa, etten joudu pahalla tavalla toisten ulkopuolelle?
- Minkä hinnan olen joutunut maksamaan, että voisin kuulua joukkoon?
- Millaisia ehtoja on täytynyt täyttää, että kelpaisin?

- **Meissä jokaisessa on jotain outoa ja vierasta myös itsellemme. Sen vieraan kuuntelu voi olla yhtä pelottavaa kuin eri tavalla ajattelevan todesta ottaminen.**

"Se, mikä ei tule yhdessä jaetuksi ja
työstetyksi, jää jonkun kannettavaksi."

Martti Siirala 1960

Taakkasiirtymä (Martti Siirala, Pirkko Siltala)

- Taakkasiirtymä eli torjutun siirtyminen jonkun kannettavaksi yhteisen vastuun puuttuessa
- Selitykset lujittavat taakkasiirtymiä, ovat ilmiöiden hallitsemista
- Taakkasiirtymä vahvistuu siellä, missä pidetään yllä valmiita totuuksia, oikeita vastauksia ja mielipiteitä.
- Jos ihmisellä ei ole puheoikeutta omaa itseä koskevissa asiassa vaan hänet määritellään ulkoapäin, ihmisen yhteys myös omaan itseeseen on uhattuna
- Ihmisenä olemiseen sisältyvän perustason ohittaminen synnyttää kärsimystä, joka voi kulkea sukupolvelta toiselle, kenenkään havahtumatta siihen, mikä on jäykistynyttä ja harhaista

Taakkasiirtymät kirkossa?

- Yhteisen vastuun puuttuessa yksilö saa kantaakseen yhteisön itsessään torjuma puolia.
- Perheissä, yhteisöissä, kansakunnissa, kirkossa?
- Syntipukki -ratkaisumalli eli itsessä olevan pahan sijoittaminen toiseen, vieraaseen
- Ennakkoluulojen vankkumattomuus; eivät horju tiedottamisella vaan tutustumisella

Kunnioittava keskustelu
ei ole mahdollista ennen
kuin kaikilla osapuolilla
on oma ääni.

Vuoropuhelun
osapuolien on voitava
määrittellä itse itsensä.

Aidon kohtaamisen vapauttava voima

- Mihail Bahtin: *"Sana haluaa tulla kuulluksi eikä sille ole mikään kamalampaa kuin todellisen vastauksen puuttuminen."*
- Taakkasiirtymän voima murtuu dialogisuuden, aidon vuorovaikutuksen kautta.
- Valmiit totuudet estävät reflektion. Yhdessä löydetty avaa uusia maisemia.
- Kunnioittavassa vuoropuhelussa minä katson itseni peiliin, mutta tarjoan itseni myös peiliksi toiselle.

Erilaisten mielipiteiden sovittelua vai sovintoprosessi kahden ryhmän välillä?

- ▶ Erimielisyys ja vuoropuhelu symmetrisessä asetelmassa?
- ▶ Enemmistön ja vähemmistöryhmien välinen sovinto?

Etelä-Afrikan Totuus-komissio

Suomen valtion ja saamelaisten välinen prosessi

Mitä on kunnioittava keskustelu?

Kunnioittavan keskustelun tavoite on, että tietystä vaikeasta ja tunteita herättävästä asiasta eri tavalla ajattelevat voisivat kuunnella ja ymmärtää toisiaan sekä käydä rakentavaa keskustelua toistensa kanssa.

Keskustelu perustuu avoimuudelle, vastavuoroisuudelle ja myötätunnolle, joita pyritään rakentamaan aktiivisesti.

Jokainen sitoutuu kuuntelemaan toisiaan ja pidättäytymään kaikenlaisesta toisen loukkaamisesta.

Pyritään kohti dialogista puhetapaa, omasta puolesta puhumista ja tilan antamista muillekin ajatuksille.

Kunnioittavaan keskusteluun sisältyy ajatus, että kukaan ei omista totuutta vaan kaikki ovat yhdessä matkalla sitä kohti.

Mitä on kunnioittava keskustelu 2.

Keskustelussa on tarkoitus tutustua, jakaa omia elämäntarinoita ja tätä kautta hahmottaa sitä, mikä on keskustelijoille yhteistä erilaisuudesta huolimatta.

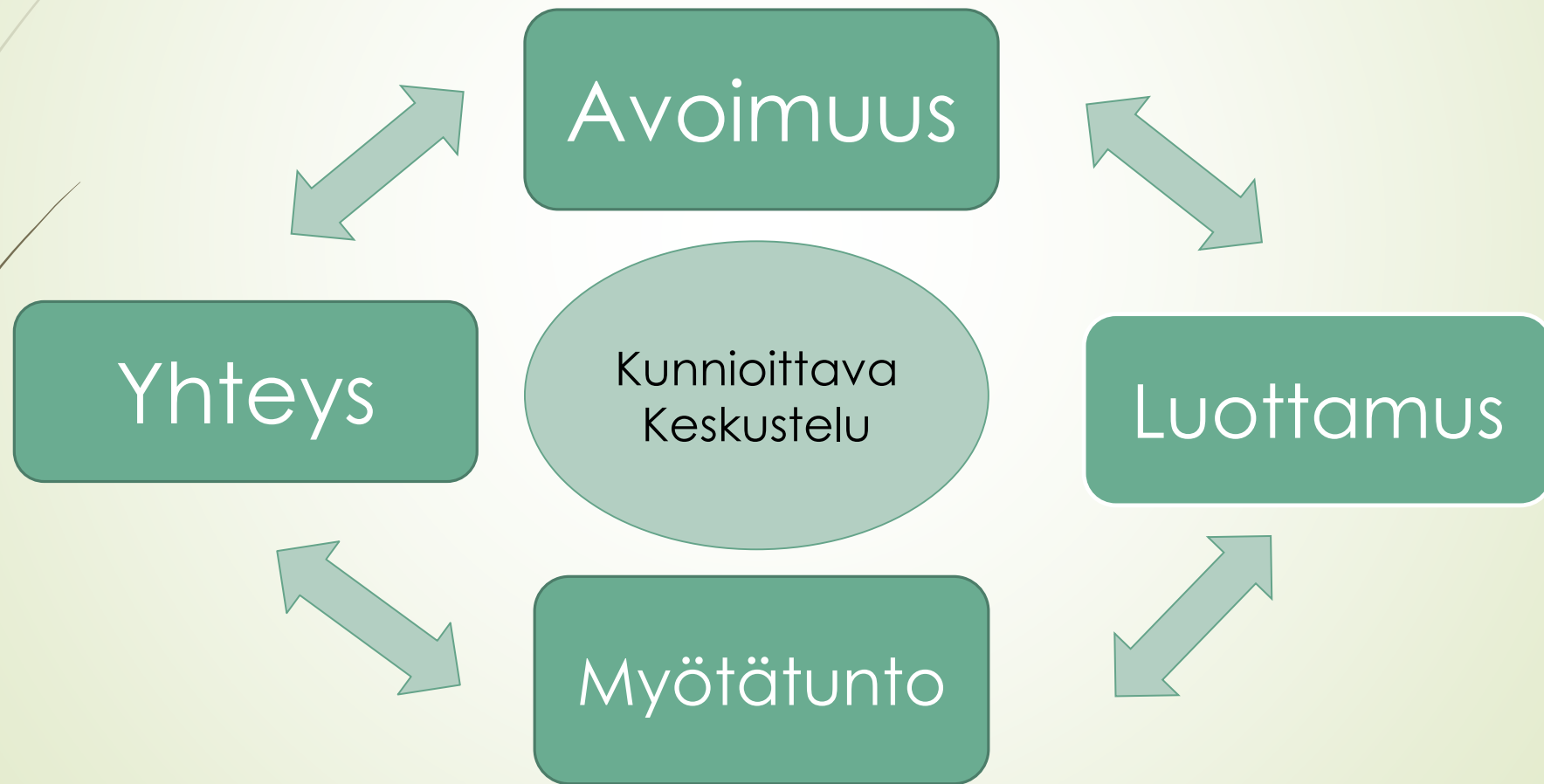
Yhteiseltä pohjalta käsin on helpompaa aidosti tutkia erilaisia ajatuksia ja kokemuksia, kiinnostua toisen ajattelusta ja kokemuksesta, kysyä lisää.

Aito kohtaaminen tuo kokemuksen nähdyksi ja tunnistetuksi tulemisesta, luottamuksesta ja turvallisuudesta.

Keskustelun tavoitteena ei ole päästä ratkaisuun tai yhteiseen näkemykseen - tavoitteena on avoin, kunnioittava ja tasavertainen kohtaaminen. Se mahdollistaa ymmärryksen lisääntymisen ja vie kohti rauhallista rinnakkaiseloä.

Kunnioittava keskustelu

x
x

Kunnioittavan keskustelun vaihtoehto on väittely

- Väitellessä pyritään voittamaan omalla näkemyksellä toisen näkemys tai kokemus.
- Väittelylle on paikkansa, mutta herkissä ja identiteettiin liittyvissä asioissa sen seurauksena on usein loukkaantumista, mitätöinnin kokemusta, ja vastakkainasettelun kärjistymistä.
- Mitätöity ja loukattu reagoi helposti vihalla ja vastahyökkäyksellä.
- Luottamuksen murentuessa toisen ajatuksia on entistä vaikeampi kuunnella. Torjunnan ja vastakkainasettelun kierre voi kiihtyä.
- Vastakkainasettelu estää yhteyttä ja keskinäistä kunnioitusta.

Keskustelujen periaatteet

KUNNIOITUS

- *Keskustelijat sitoutuvat ajatukseen toisen ihmisen uskon ja persoonan kunnioittamisesta silloinkin, kun itse ei pysty jakamaan hänen ajatuksiaan.*
- *Kunnioittaminen sisältää eritasoisesta turvallisuudesta huolehtimisen. Jokainen keskustelija osaltaan vastaa keskustelujen turvallisuudesta niin fyysisellä, henkisellä, emotionaalisella, sosiaalisella, seksuaalisella kuin hengellisellä tasolla. Tämä tarkoittaa toisen integriteetin ja rajojen tunnustamista sekä loukkaavien tai leimaavien ilmausten hylkäämistä.*
- *Toisella tavalla ajattelevakin on kaltaiseni kristitty, joka haluaa etsiä Jumalan tahtoa ja kirkon hyvää.*

KUUNTELU

- *Keskusteluissa on olennaista puhua toisten kanssa, ei vain toisille.*
- *Keskustelijat pyrkivät aidosti kuuntelemaan toinen toistaan ja ymmärtämään mahdollisimman tarkasti, mitä puhuja haluaa sanoa ja mitä hän tarkoittaa.*
- *Jokainen haluaa tulla kuuluksi oikein. Toisen todellista kuulemista voi edistää keskittymällä, katsomalla silmiin, kysymällä lisää, ehkä kuvaamalla itsessä herääviä tunteita toista kuunnellessaan (tulin surulliseksi, olen hämmentynyt, minua suututtaa...).*
- *Rauhallinen ja kiinnostunut asennoituminen kertoo puhujalle, että hänen puheellaan on merkitystä ja se otetaan todesta*
- *Aito ja aktiivinen kuunteleminen viestii mielenkiinnosta ja halusta ymmärtää. Jo se sinänsä voi olla merkittävä kokemus sekä puhujalle että kuuntelijalle.*

LUOTTAMUKSEN RAKENTAMINEN

- *Kokoontumisen alussa sovitaan yhteisistä periaatteista luottamuksellisuuden säilyttämiseksi.*
- *Jokainen keskustelija sitoutuu pelisääntöihin omalta osaltaan, haluten olla toisten luottamuksen arvoinen.*
- *Luottamusta rakentaa myös se tapa, jolla kohtaamme toiset keskustelijat. Ystävällinen puhetapa, silmiin katsominen ja huomaavaisuus rakentavat luottamusta toisilleen ennestään täysin vieraidenkin ihmisten välille.*

TUNTEIDEN HUOMIOON OTTAMINEN JA MYÖTÄTUNTO

- *Esimerkiksi identiteettiin tai seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset ulottuvat niin syväälle minuuden ytimeen, että keskustelu ei välttämättä tunnu aluksi lainkaan helpolta tai luontevalta. Aihepiirin herkkyyden takia tunteita salliva ja niitä kannatteleva ilmapiiri on keskusteluissa tärkeä.*
- *Tunteita ja kokemuksia kuunnellaan ja otetaan vastaan niitä torjumatta ja vähättelemättä.*
- *Tunteista puhuminen on kuitenkin eri asia kuin niiden mukaan reagoiminen toista loukkaavalla tavalla.*
- *Myötätunto lisää ihmisten välistä yhteyttä ja halua edistää hyvää elämää kaikille.*
- *Myötätunto on juuri sitä, mistä Jeesus antaa omassa elämässään esimerkin. Kristillisessä uskossa on pohjimmiltaan kysymys juuri Jumalan myötätuntoisesta rakkaudesta ihmisiä kohtaan.*

HENGELLINEN YHTEYS

- ▶ *Vaikka kristityt ajattelevat asioista hyvinkin eri tavoilla, Kristus pysyy uskon ytimessä. On monta tapaa kokea ja ilmaista uskoa, mutta Jumala on kaikille sama. Meidän tapamme nähdä ja kokea hänet poikkeaa.*
- ▶ *"Kunnioittavia keskusteluja" käydään rukouksen hengessä. Yhteisen työskentelyn ja toisten keskustelijoiden puolesta on hyvä rukoilla pitkin matkaa.*

YHTEISÖ

- *Kirkko on hengellinen yhteisö, joka muodostaa Kristuksen ruumiin. Jokainen kristitty on tämän ruumiin osa. Jos joku osa kärsii, koko ruumis kärsii.*
- *Keskustelun osanottajien tulee tietoisesti kantaa vastuuta siitä, että yhdessä rakennetaan turvallista hengellistä yhteisöä. Siellä olemme sisaria ja veljiä, tovereita ja tuttavina: kaikki haavoittuvia ja eri tavoin haavoittuneita, kaikki auttajia ja autettavia, ihmisiä.*
- *"Hengen hedelmää taas ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, lempeys ja itsehillintä." (Gal. 5:22–23)*

Kunnioittava keskustelu -tilanteiden onnistumisen edellytykset

- *Rakenne, prosessi, fasilitoijat*
- *Osallistujien valmius kohtaamiseen, henkilökohtaisten kokemusten jakamiseen ja toinen toisensa kuunteluun*
- *Mukana tulee olla riittävä määrä asiasta eri tavalla ajattelevia (ei "ylivoimatilannetta")*
- *Kunnioittava keskustelu -prosessi ei sovellu, jos osallistujilla ei ole valmiutta, kiinnostusta kuunnella ja kohdata eri tavoin ajattelevia*
- *Se ei myöskään sovellu, jos osallistuja kokee omaavansa henkilökohtaisen näkemyksen lisäksi "tiedon totuudesta"*

Kunnioittavan keskustelun arvo

- "Kunnioittava keskustelu" voi olla myös asenne, tapa olla olemassa osana tätä yhteisöä.
- Keskustelun arvo mitataan sillä, missä määrin osataan keskustella ja oppia toisten ajattelusta loukkaamatta ja haavoittamatta toisia.
- Voivatko syrjään joutuneet ja torjuntaa kokeneet tulla kuulluiksi ja vastaanotetuiksi?
- Tavoitteena on yhteisöllisyyden ja rauhan mahdollistaminen
- Rakkaus ja myötätunto vihan ja vallankäytön vaihtoehtona

Kirkon
tulevaisuus ja
kunnioittavan
kohtaamisen
taito?

Armo ja Yhteys

